

Crna Gora
Ministarstvo odbrane

BESPLATAN
PRIMJERAK

PARTNER

Mjesečnik o evroatlantskim integracijama, odbrani i vojsci - broj 8, oktobar 2008. godine

**INTERVJU: SELMO CIKOTIĆ, MINISTAR ODBRANE BIH
NE MOŽEMO SELEKTIVNO PRISTUPATI NATO**

**JUBILARNA PLOVIDBA „JADRANA“:
PLOVIDBA ZA BARSELONU**

7. oktobar - Dan Vojske Crne Gore

SADRŽAJ

DOGAĐAJ MJESECA	3
INTERVJU:	
SELMO CIKOTIĆ, MINISTAR ODBRANE BIH	4
NE MOŽEMO SELEKTIVNO PRISTUPATI NATO	
<i>Vidak Latković</i>	
KOMENTAR:	
KAKO DIJALOG - UZ PASIVNOST I SAMO KRITIKU	7
<i>Ilija Despotović</i>	
CRNA GORA u PZM: REVIZIJA IPP AKTIVNOSTI DOKAZ ODGOVORNOSTI I ZRELOSTI	9
<i>mr Tihomir Mijović</i>	
ISKUSTVO DRUGIH:	
KAKO SLOVENAČKI VOJNICI BRINU O MIRU NA KOSOVU	11
<i>Marko Pišlar</i>	
JUBILARNA PLOVIDBA „JADRANA“	13
PLOVIDBA ZA BARSELONU	
<i>Marinko M. Slomo</i>	
POVODOM DANA VOJSKE CRNE GORE	16
<i>Drugi praznik u novim uniformama - Mihailo Danilović</i>	
GLOBUS: ANTIRAKETNI ŠTIT U POLJSKOJ I ČEŠKOJ	19
<i>Zorica Radović</i>	
VOJNA TEHNIKA I OPREMA:	
VOJNI KAMIONI - SA OKLOPIMA	20
<i>Marinko M. Slomo</i>	
VIJESTI	21
DNEVNIK VOJNOG POSMATRAČA	22
<i>kapetan Saša Jovanović</i>	
POVOD: ZVANIČNICI I NOVINARI POSJETILI NATO	23
<i>Ilija Despotović</i>	
UNIFORMA - MODERNA I PREPOZNATLJIVA	24
<i>majord Miroslav Antanasijević</i>	
FELJTON: VOJNA ROBA ŠIVENA U PJACU	26
<i>Ilija Despotović</i>	

IMPRESSUM

Partner - mjesečnik o evroatlantskim integracijama, odbrani i Vojsi

oktobar 2008. godine BROJ: 8

IZDAVAČ: Ministarstvo odbrane Crne Gore

ZA IZDAVAČA: mr Boro Vučinić

UREDNIK: Vidak Latković

REDAKCIJA: Ilija Despotović, Olivera Đukanović, Zorica Radović, Mehmedin Tahirović, Marinko M. Slomo, Mihailo Danilović, Irena Radoman, Sanja Dajević

TEHNIČKI UREDNIK: Miodrag Kankaraš

KONTAKT: Portparol // **TEL/FAX:** +382 20 241 375

E-MAIL: pr@mod.cg.yu

WEB: www.vlada.cg.yu/odbrana

ADRESA: Jovana Tomaševića 29

ŠTAMPA: MOUSE STUDIO, Podgorica // **TIRAŽ:** 5.000

Usvojen Zakon o mirovnim misijama

Skupština je početkom oktobra usvojila Zakon o upotrebi jedinica Vojske Crne Gore u međunarodnim snagama i učešću u mirovnim misijama i drugim aktivnostima u inostranstvu. Prvi put kad je bio na dnevnom redu, u junu, Predlog Zakona nije prihvaćen, jer je za takav akt potrebna dvo-trećinska većina u parlamentu.

U ponovljenom postupku, dovoljna je prosta većina, da bi Zakon mogao stupiti na snagu. Veći dio opozicije ostao je pri stavu, ili da naši vojnici ne treba da idu u mirovne misije, ili da se uključuju samo u misije pod okriljem Ujedinjenih nacija. Bilo je i mišljenja da Crna Gora i kao "demilitarizovana" zemlja može da učestvuje u međunarodnim humanitarnim aktivnostima. Opozicija negativan stav prema mirovnim misijama, uglavnom, gradi na osnovu doživljaja nekih postojećih misija. Najčešće ih veže za Avganistan i Irak, iako misije za očuvanje mira postoje i drugim dijelovima svijeta.

Na određeno nerazumijevanje značaja učešća u mirovnim misijama, u parlamentarnoj debati, ukazao je poslanik Borislav Banović. On je podsjetio da je i Poveljom UN predviđena mogućnost nametanja mira, u područjima gdje je ugrožen ili se do njega ne može doći okončanjem rata. Isto tako, pozivanje na mandat UN, kao opravdanje legitimnosti i opravdanosti učešća u

mirovnim misijama, kako je Banović objasnio, ne korespondira sa stavom opozicije da Crna Gora treba da apstinira od te vrste međunarodne aktivnosti. Kako se mogu poštovati UN, čiji je glavni cilj održavanje mira, a biti protiv mirovnih misija? Ili - drugi argument u prilog mirovnih misija. Opozicija ističe da ne treba participirati u takvim misijama, jer su, navodno, pod okriljem NATO-a, ili SAD. Zaboravlja se da i Evropska unija radi na stvaranju sopstvenih odbrambeno-bezbjednosnih snaga, kao i da i sama ima svoje mirovne misije, čak i oružane. Uz to, sve se više debatuje o saradnji NATO-a i evropskih snaga.

Opozicija, protivljenjem učešću u mirovnim misijama, indirektno zagovara selektivno članstvo Crne Gore u međunarodnim organizacijama i asocijacijama. Država sa punim kapacitetom suverenosti, punopravna članica UN, ima obavezu, bez obzira na njenu veličinu, da daje doprinos svim aktivnostima u svijetu, naravno, u skladu sa svojim potencijalima. Crna Gora neće slati nikakve velike vojne ili druge kontigente u mirovne misije. Ali, ne može ni apstinirati od bilo kakve participacije. Makar i simbolično, Crna Gora treba da pokaže da je solidarna sa svima u svijetu kojima je stalo do mira, da je spremna da pruži doprinos miru tamo gdje je ugrožen.

I. Despotović

Dr Selmo Cikotić, ministar odbrane Bosne i Hercegovine

NE MOŽEMO SELEKTIVNO PRISTUPATI NATO

Uvaženi ministre, kako gledate na učešće Bosne i Hercegovine u Partnerstvo za mir od novembra 2006. godine kada je pozvana u taj NATO program?

To vidim kao jedan od najznačajnijih znakova napretka države, mirovnog procesa i njenog integrisanja u porodicu evroatlantskih, progresivnih nacija. Mislim da je to put koji nema realne alternative i koji daje odgovor na većinu otvorenih pitanja u Bosni i Hercegovini, ali i u drugim zemljama u regionu. I dalje postoji potreba da svaka od zemalja u regionu rješava svoje unutrašnje probleme i pitanja na nacionalnoj osnovi isključivo kroz implementaciju stručne politike. Postoji veoma naglašena potreba da zemlje sarađuju u okviru regiona na rješavanju bilateralnih pitanja. Bez obzira što sa Crnom Gorom nemamo otvorenih pitanja, mi imamo puno potreba da sarađujemo na mnogim poslovima. Sa nekim drugim zemljama u regionu situacija, u smislu bilateralne saradnje, nije niti toliko jednostavna, ni čista. Međutim, bez obzira na sve to, insistiramo na održavanju dobre bilateralne saradnje sa svim susjednim zemljama. Regionalna saradnja je izuzetno bitna, ali se vraćam ponovo na ideju integracije Bosne i Hercegovine i ostalih zemalja u regionu u Partnerstvo za mir, koji vodi prema NATO-u, a kasnije i prema Evropskoj uniji - što je put koji nema alternativu.

Selmo Cikotić

Reforma odbrane predstavlja najznačajniju društvenu i državno-organizacijsku promjenu koja se dogodila u Bosni i Hercegovini nakon Dejtona, kaže za Partner ministar Cikotić

Učestvujemo u nekoliko mirovnih misija i na taj način pokazujemo da smo vrijedni partneri, da više nismo putnici koje treba voditi, nego partneri koji, na principima saradnje i razmjene, mogu sarađivati sa državama daleko većim i progresivnijim od Bosne i Hercegovine.

Siguran sam da je i u slučaju Bosne i Hercegovine, kao i u svim drugim zemljama u tranziciji, učešće u PzM doprinijelo ubrzanju reforme sistema odbrane i cjelokupnog društva. Šta je, konkretno, za Bosnu i Hercegovinu bilo specifično u tom smislu? Koji su to najdirektniji benefiti od participiranja u Partnerstvu za mir?

Mislim da unutar same Bosne i Hercegovine reforma odbrane predstavlja najznačajniju društvenu i državno-organizacijsku promjenu koja se dogodila u Bosni i Hercegovini nakon Dejtona. Na određeni način možemo reći da je to reforma i samog Ustava, na odvojenom kolosjeku, na jednom specifičnom organizacionom i funkcionalnom pravcu. Dakle, društveni efekti su ogromni. Mnoga otvorena politička pitanja, koja su često izgovori nacionalno-političkim elitama, kroz reformu odbrane dovedena su u poziciju da su rješiva, da su svodiva, te da ih je moguće dovesti u istu ravan, da ih je moguće dovesti u istu tačku. Reformom odbrane se pokazalo da se nacionalni, odnosno etički interesi u Bosni i Hercegovini najbolje čuvaju izgradnjom efikasnih i snažnih institucija države koje će biti sposobne da zemlju uvedu u NATO i EU, nakon čega će svim narodima i građanima Bosne i Hercegovine

biti bolje. Reforma odbrane je Bosnu i Hercegovinu uvela u PzM i dala joj šansu da na međunarodnoj sceni komparira sebi i takmiči se sa drugima, daleko naprednijim i snažnijim nacijama. Učestvujemo u nekoliko mirovnih misija i drugih međunarodnih projekata i na taj način pokazujemo da smo vrijedni partneri, da više nismo putnici koje treba negdje voditi, nego smo partneri koji na principima saradnje i razmjene mogu sarađivati sa državama daleko većim i progresivnijim od Bosne i Hercegovine. Dakle, reforma odbrane je uradila puno na podizanju međunarodnog subjektiviteta i kredibiliteta, ne samo oružanih snaga i Ministarstva odbrane Bosne i Hercegovine, nego države u cjelini. Podigla je i u velikoj mjeri osjećaj samopouzdanja, identifikacije, ali i nacionalnog i državnog ponosa kod pripadnika oružanih snaga, Ministarstva odbrane, mnogih drugih državnih, pa i nevladinih struktura

koje se susreću sa ljudima koje sa našim jedinicama učestvuju u mirovnim operacijama u Iraku, Kongu, Eritreji, u okviru OSCE, UN i NATO. Dakle, reforma odbrane, uslovno rečeno, uradila je jako puno na promjeni stanja u Bosni i Hercegovini i na međunarodnoj promociji države i njene vojske.

U dijelu koji se tiče reforme sistema odbrane svakako je najznačajnija dalja profesionalizacija vojske, kako generalno ocjenjujete stanje u Oružanim snagama BiH?

U svim vojskama svijeta reforma odbrambenog sistema je proces koji se nikada ne završava. U Bosni i Hercegovini je to dodatno bitno ili dodatno komplikovano, kompleksno. Mi imamo u okviru Oružanih snaga Bosne i Hercegovine pripadnike tri ratne formacije koje su međusobno ratovale. Međutim, moram reći da je stepen saradnje tih ljudi daleko iznad onog što su i najoptimističniji ljudi očekivali. Ljudi se jednostavno prepoznaju na linijama ljudske, moralne i profesionalne logike i sarađuju veoma dobro. To je ohrabrujuće. Međutim, nezavisno od toga biće potrebno da se napravi puno napora da se izvrši standardizacija. Mi smo to već napravili sa operativnim simbolima, sa skraćenicama, sa terminima, sa doktrinom, ali ne do kraja. Imamo oficire, podoficire i vojnike koji su obučavani u Americi, Grčkoj, Turskoj, Njemačkoj, Pakistanu, Maleziji, Italiji, Francuskoj, Ujedinjenom Kraljevstvu. Sada je potrebno, na određeni način, izvršiti poravnanje naučenih lekcija i iskustava ljudi koji su stekli različita znanja i, naravno, treba dalje raditi na usklađivanju taktika, tehnika, procedura izvršenja misije OS BiH sa potrebama, zahtjevima i mogućnostima same države. Ima puno ljudi koji imaju

velika očekivanja, koji pokušavaju da naprave glomazne oružane snage, koji pokušavaju da kreiraju budžet daleko iznad onog što država objektivno može da priušti. Međutim, mislim da je u Ministarstvu i OS prisutna logika velikog broja odgovornih ljudi da se svi ti planovi vezuju za realne mogućnosti. Te OS treba da budu efikasne, moderne, interoperabilne sa vojskama NATO zemalja, ali i treba da budu prilagođene ekonomiji i državnim mogućnostima Bosne i Hercegovine.

Shvatamo da mi, ukoliko želimo da koristimo benefite kolektivne sigurnosti NATO saveza, moramo učestvovati, u njih moramo investirati i postati njihov dio, kako bismo mogli koristiti sve pogodnosti koje NATO savez nudi. Prema tome, možemo da biramo hoćemo li u NATO ili ne, ali ne možemo selektivno pristupiti NATO.

Pomenuli ste učešće u mirovnim operacijama, konkretno, uputili ste osmi kontingent u Irak. Kakva su vaša iskustva iz međunarodnih misija?

Ovih dana smo uputili osmu rotaciju u Irak. To je rotacija jedinice za uništavanje neeksplozivnih ubojnih sredstava. Ono što je vrlo značajno jeste da pripremamo slanje i prve rotacije pješadijske jedinice od pedeset ljudi koja će biti locirana u bazi Viktorija i angažovana na fizičkom obezbijedivanju baze. Dakle, značajno proširujemo svoje učešće, šaljemo još jednu posmatračku misiju u Darfur i namjeravamo da pošaljemo grupu od deset oficira u štabove NATO u Avganistanu, jer shvatamo da, ako želimo da koristimo pred-

nosti i benefite mehanizama kolektivne sigurnosti NATO saveza, mi u tim mehanizmima moramo učestvovati, u njih moramo investirati, postati njihov dio, kako bismo koristili sve pogodnosti koje NATO savez nudi. Naravno da to uključuje određeni rizik, da to uključuje određenu potrebu višestrukog investiranja, to nije jednostavno postići ni na nivou nacionalno-političke volje, ni na nivou organizacije koja će sve to podržati, ali je sve to jednostavno immanentno putu koji smo izabrali. Prema tome, možemo da biramo hoćemo li u NATO ili ne, ali ne možemo selektivno pristupiti NATO-u. Ako posmatramo samo tu jedinicu, ja sam do sada tri puta boravio u bazi El Livanija i obišao svaku rotaciju od kako sam na ovoj dužnosti. To su vjerovatno najljepši trenutci i iskustva iz perioda od ovih godinu i po od kada radim ovaj posao. Mislim da su ti ljudi dolje najbolji ambasadori BiH i zaista imamo naglašen osjećaj ponosa i indentifikacije sa vojnikom BiH kada čujemo kako o njima priča komandant Multinacionalnih koalicijskih snaga u Iraku ili američki general Petrals sa kojima sam imao priliku da razgovaram. Takođe, i generali poljske divizije Buk i Malinovski, u čijoj zoni su naše jedinice, o njima imaju veoma afirmativne komentare i to je zaista jako lijepo čuti. Ono što je suštinski značajno jeste saznanje u kojoj mjeri ozbiljno rade svoj posao - vrlo odvažno, hrabro, profesionalno i bez ikakvih povreda, šteta i nesreća do sada, evo već četiri godine. Raduje i činjenica u kojoj mjeri oni čine ambijent u Iraku, u tom regionu, sigurnijim za civilno stanovništvo, za obnovu proizvodnje i ukupne ekonomije.

Vidak Latković

Kako dijalog - uz pasivnost i samo kritiku

Komunikacijska „kampanja“ za uključanje Crne Gore u članstvo NATO-a još je u fazi samo opšteg konstatovanja potrebe da treba ući u tu alijansu i, takođe, uopštene kritike takvog pristupa. Argumenti koji se navode u prilog NATO-a imaju karakter generalnih tvrdnji da će evroatlantska integracija zemlju učiniti odbrambeno-bezbjednosno sigurnijom i da će donijeti druge „benefite“. I, naravno, za iole upućenije u domaće, regionalne i međunarodne prilike, to i nije sporno. Protivnici te potrebe, najvjerovatnije, i sami, osim ako nisu zaslijepljeni sopstvenom političkom opcijom bilo nacionalnom ili stranačkom, mogli bi, ako bi se bar malo kritički postavili prema svojim pogledima na stvari, i sami, ako ne uvjeriti, a ono svakako, približiti real-

nijem stavu prema značaju uključivanja u NATO. Ali, sa njima je dijalog teško ostvariti. Oni su a priori, i isključivo, protiv.

Ovdje je riječ o dijalogu sa kritičarima pragmatičnog pristupa (u Crnoj Gori) procesu integracije u NATO, koji, pak, ostaju na istoj, uopštenoj, priči - da komunikacijska „kampanja“ nije dobra i da, štaviše, navodno, baš zbog toga, opada podrška članstvu u sjevernoatlantsku alijansu. Pri tome ni kritičari, sami ne nude alternativnu argumentaciju, ni drugačiji pristup u odnosima s javnošću, koji bi doveo do veće podrške i širenja NATO ideje u narodu.

Uopštena politička priča o značaju NATO integracije, reklo bi se, odražava je svoje. Nametnula je tu temu,

kao jedno od prvorazrednih, u agendi medijskih i političko-stranačkih interesovanja i pitanja. I, naravno, to je svojevrsan uspjeh, ali bi sada „kampanja“ za NATO, zaista, morala otići dalje - ka ponudi raznovrsnije, detaljnije elaborirane, uvjerljivije, običnom građaninu primjerenije, čak i leksički jednostavnije formulisane, argumentacije u prilog priključivanja zemlje NATO-u. Ali, u tu „fazu“ komunikacijske strategije bi trebalo da se uključe svi oni koji, u načelu, jesu za ulazak u alijansu. Dakle, to nije samo posao ni političara, ni Koordinacionog tima, naravno, ne ni samo jednog ministarstva.

Svi Vladini resori, njihovi PR timovi, stručna i profesionalna udruženja, akademske institucije i „načelno pro NATO“ nevladine organizacije treba-

lo bi da učine napor da se otrgnu od pozicije pasivnih posmatrača ili kritičara (nekih „iz zasjede“), i da se, kako se često čuje iz tih „šančeva“, neefikasnoj „propagandi“ i „reklamerstvu“ NATO-a, suprotstave svojom argumentacijom, koja bi učinila da se postepeno podiže nivo podrške javnosti za ulazak u alijansu.

Evo, ako to „ne umiju“ da rade političke strukture vlasti, pa, navodno, kako smo mogli pročitati, i zbog toga opada podrška NATO-u, neka se u „kampanju“ uključe oni koji „sve znaju“. Ali, ne samo, uglavnom neargumentovanom, kritikom šta ne valja u „zvaničnoj NATO kampanji“, već priložima o samoj alijansi. Tako bi se sužavao prostor za „antinatovce“, upravo za one koji su protiv alijanse a priori, a ne zato što mogu naći krupne mane njenim odbrambeno-bezbjednosnim prednostima.

Koordinirani nastup u komunikacijskoj strategiji, što nikako ne podrazumijeva „horsko pjevanje“ o NATO-u, „antinatovce“ bi marginalizovao, a onima, kojih je mnogo više, i koji su mnogo važniji, što nedovoljno razumiju, ili imaju nedoumice o ulozi alijanse, pomogao bi da se adekvatno informišu i otklone, ili ublaže, dileme o tim pitanjima. Zar takav pristup ne bi bio doprinos izgradnji dijaloga, na čemu se, s pravom, insistira, u vezi sa komunikacijskom strategijom u procesu evroatlantskih integracija?

Umjesto toga, što je neka vrsta apsurda, karakteristična, možda, za naš politički, ili opšti, mentalitet, sada na tom planu imamo situaciju-da se i oni koji jesu za NATO, više konfrontiraju sa „istomišljenicima“ iz vladinih struktura, nego sa „antinatovcima“. Čak i neki stranci su stavljeni pod sumnju-

da imaju navodno nekritički pristup kvalitetu procesa evroatlantskih integracija u Crnoj Gori, gotovo da „laskaju“ ovdašnjoj vlasti, da su, maltene, potkupljeni. Takve tvrdnje, iako nijesu izrečene u otvorenoj formi, su, u najmanju ruku, pretenciozne. Strani eksperti, nema sumnje, nijesu poslani kod nas da nam se „ulizuju“, da nas hvale za crne oči. Oni su ovdje za interes onih koje zastupaju, da nam pomognu u pripremama za ulazak u organizacije koje već imaju svoje standarde, i po kojima ćemo se i mi, sutra, morati ponašati.

Iz pojedinih nevladinih „proNATO“ organizacija mogli smo se obavijestiti o njihovim primjedbama - da je „kompletan odgovor“ o tome zašto je NATO potreban i nama, moguć samo na osnovu iznošenja ekspertskih mišljenja iz raznih oblasti, ekonomije, kulture, a ne samo odbrane i bezbjednosti u užem smislu te riječi, o prednostima takvog članstva. Ocjena je sasvim na mjestu. A sada, niko se ne javlja iz tih oblasti. Niko, na primjer, sa Univerziteta, niko od visokih hotelijera, iz asocijacija privrednika-da objasni šta bi im NATO integracija donijela. Stoga, njihovo mjesto zauzimaju, i to je tačna ocjena, takođe, objavljena, nazovi vojni analitičari, „eksperti za sve“, često promovisani medijskom logistikom.

Što se tiče samih „antinatovaca“, onih koji neće ni da čuju za NATO, a kamoli da ukrste argumente „za“ i „protiv“, iz tih krugova je, u posljednje vrijeme, došla kritika da se integracije u Evropsku uniju i NATO ne mogu spajati u jednu sintagmu-evroatlantske integracije. A njihov je „argument“ ovaj- u Evropskoj uniji vladaju demokratska pravila, a NATO ne drži do

demokratije. Irac, predstavnik, dakle, zemlje koja nije članica NATO-a, Džo Hamil, koji Irsku predstavlja u Alijansi, govorio je nedavno, crnogorskim zvaničnicima i novinarima, o saradnji EU i NATO-a. Naveo je da između te dvije asocijacije postoje institucionalne paralele, da imaju gotovo istovjetna politička tijela. On je uvjeren u mogućnosti dobre saradnje između EU i NATO, pri čemu nije krio ni svoje pozitivno mišljenje o prednostima evropskih snaga bezbjednosti u odnosu na NATO. Saradnja EU i NATO je zasnovana na suštini njihove uloge - da obezbijede mir, stabilnost i demokratiju, prije svega, svojim članicama, a, svakako, i van njihovog institucionalnog prostora.

Jedna od novijih političkih poruka iz kruga „antinatovaca“ - ko može progutati priču da će glas Crne Gore (u NATO-u) vrijedjeti kao glas SAD?

Odlučivanje u NATO-u, po kome nijedna odluka ne može biti donesena bez saglasnosti svih članica, navodno, mamac je za lakovjerne. Zašto unaprijed jedno takvo nepovjerenje? I to u izričitu odredbu Vašingtonskog ugovora, osnivačkog akta NATO-a? Zar to nije izraz našeg sindroma inferiornosti-da „mala Crna Gora“, ne može ništa učiniti u asocijacijama u kojima je članica, da je nemoćna, da nije skoposna da djeluje samostalno, da će, maltene, biti uvijek pod nečijim pritiskom? To nije sudbina „malih zemalja“, čak ni one koje su „manje“ od Crne Gore. A, valjda, ni sami Crnogorci nijesu od onog soja ljudi koji nemaju svoje ja, koji bi glasali po volji drugih. Uostalom, u apsolutno jasnim proceduralnim pravilima, a takva su u NATO-u, glas je glas. Bio američki ili crnogorski, svedjedno.

Ilija Despotović

Revizija IPP aktivnosti dokaz odgovornosti i zrelosti

Individualni program za partnerstvo (IPP), kao jedna od faza u procesu integracije u NATO, koji predstavlja dvogodišnji bilateralni sporazum između zemlje-partnera i NATO-a, a koji je za Crnu Goru, za ovu godinu, odobren u januaru, realizovan je do sada oko 75 odsto. Sedam oficira je dobilo STANAG 2222 (kurs su u Sloveniji pohađala tri oficira, a po dva u Mađarskoj i Litvaniji). Trenutno su na obučavanju četiri službenika, jedan u Mađarskoj, a tri u Sloveniji. Značajno je unaprijeđena sposobnost oficira i pod-officira veze i komunikacije. Nekoliko oficira osposobljeno je za rad u kombinovanim snagama i za UN posmatraču u mirovnim

misijama (napredak je potvrđen značajnim uspjehom naših kandidata, postignutim na NATO vježbama Combined Endeavour, održanim u Njemačkoj i Hrvatskoj). Takođe, unaprijeđeno je znanje iz oblasti borbe protiv terorizma, prema zahtjevima NATO. Od velikog značaja je pohađanje kursa za portparole (PR) ministarstava. Uspostavljen je sistem izvještavanja o realizaciji IPP aktivnosti, na mjesečnom i polugodišnjem nivou.

Nacionalni koordinator za IPP vrši prijavljivanje svih kandidata za aktivnosti IPP, bez obzira na to da li su iz Ministarstva odbrane ili drugih državnih organa. On, ujedno, na taj način vrši kompletno praćenje i ima pregled svih IPP aktivnosti Crne Gore. Mreža koordinadora iz svih državnih organa koja je formirana na sastanku Komisije za interresorne aktivnosti Crne Gore u PzM, funkcioniše svakodnevno i redovno se vrše konsultacije, pripreme kandidata i prosljeđivanje neophodne dokumentacije. U februaru ove godine izvršena je obuka službenika Ministarstva odbrane i Ministarstva inostranih poslova za korišćenje ePRIME programa,

kako bi se olakšala i unaprijedila priprema i realizacija IPP aktivnosti. U toku je dogovaranje za održavanje još jedne ePRIME obuke, za pripadnike ostalih državnih organa.

PLANIRANO 49 AKTIVNOSTI U 2009. GODINI

Najvažniji zadatak je stalno praćenje aktivnosti IPP na ePRIME i blagovremeno prijavljivanje kandidata. Takođe je neophodno održavanje i unapređenje sistema zamjenljivosti koordinatora za IPP, da bi se obezbijedila neprekidnost funkcionisanja sistema u odsustvu nacionalnog koordinatora i drugih koordinatora. Prilikom izrade IPP za 2009. godinu Odsjek za strateško planiranje Ministarstva odbrane je prosljedio Evro-atlantski radni program državnim institucijama i određene su aktivnosti za koje je pokazano interesovanje da se učestvuje u njima. Za 2009. godinu je planirano 49 aktivnosti što predstavlja optimalan broj. Predložene aktivnosti IPP za 2009. godinu su već postavljene na ePRIME, kao i tekst IPP za 2009. godinu, dok će konačna verifikacija aktivnosti biti 10. decembra 2008. godine, poslije sastanka sa Političko-vojnim upravljačkim komitetom NATO u Briselu. Postoji mogućnost da Crna Gora u izradi IPP za 2010. godinu bude predložena kao domaćin za određene IPP aktivnosti.

ZAŠTO SU SMANJENE IPP AKTIVNOSTI U 2008. GODINI

Zbog nepotpune obaviještenosti javnosti o IPP aktivnostima u 2008. godini, koje je Crna Gora, u okviru Partnerstva za mir, prvobitno preuzela, pa i neadekvatne interpretacije u pojedinim medijima, ovdje valja podsjetiti na nekoliko činjenica.

Individualni program za partnerstvo (IPP) je bilateralni sporazum između zemlje partnera i NATO, kojim se reguliše

zajednička realizacija izabranih aktivnosti iz Partnerskog radnog programa (PWP). Program se donosi za dvije godine, a njegova realizacija se planira za svaku godinu posebno. Aktivnosti se odnose na obrazovanje, civilno-vojne odnose, upravljanje kriznim situacijama, komunikacije i informacione sisteme, zaštitu vazdušnog prostora i dr. Sve države članice i partneri, u saradnji sa NATO, vrše odabir aktivnosti koje im mogu biti od najveće koristi u procesu prilagođavanja svojih sistema odbrane zahtjevima NATO, u saglasnosti sa ciljevima iznijetim u Prezentionom dokumentu. U pripremi i realizaciji IPP koristi se elektronski program ePRIME (Electronic Partnership Realtime Information Management and Exchange System).

Glavni kriterijum u odabiru aktivnosti iz Evro-atlanskog partnerskog radnog programa (EAPWP) odnosio se na postizanje interoperabilnosti sa strukturama NATO. Crna Gora je u 2008. godini prvobitno planirala da učestvuje u 69 aktivnosti u okviru Partnerstva za mir iz devet oblasti partnerske saradnje. Prioriteti su: izučavanje jezika, medicinska podrška, vojna edukacija, obuka, vojna doktrina i borba protiv terorizma. U realizaciji aktivnosti učestvuju Ministarstvo odbrane, Ministarstvo unutrašnjih poslova i javne uprave, Uprava policije, Ministarstvo pravde, Agencija za nacionalnu bezbjednost i Odbor Skupštine Crne Gore za odbranu i bezbjednost. Ministarstvo odbrane je glavni koordinator praćenja realizacije planiranih aktivnosti. IPP za 2008. godinu je odobren od strane Političko-vojnog upravljačkog komiteta NATO u Briselu, sredinom januara.

U junu je ostvareno više kontakata i konsultacija sa Političko-vojno upravljačkim komitetom NATO, poslije čega je održan sastanak Komisije za interresorne aktivnosti Crne Gore u PzM. Na osnovu zaključka sa sastanka određeno je 48 ak-

tivnosti koje treba realizovati do kraja 2008. godine. Predled aktivnosti je prosljedjen Misiji Crne Gore pri NATO, kako bi se upoznao Političko-vojni upravljački komitet NATO.

Do revizije IPP aktivnosti došlo se na osnovu stalne interresorne komunikacije, koja je predviđena, upravo radi kvalitetnije realizacije preuzetih zadataka. Proučena su, takođe, iskustva susjednih zemalja u vezi sa IPP aktivnostima i sagledani su svi parametri njihovog višegodišnjeg učešća u ovom programu. Došlo se do saznanja da su i druge zemlje u okruženju imale slične procese revizije u realizaciji prethodnih IPP aktivnosti. Važno je istaći da je ovo prvo iskustvo Crne Gore u realizaciji IPP aktivnosti, dok su zemlje u okruženju duži vremenski period u realizaciji instrumenata PzM, sa akcentom na IPP aktivnosti.

Na osnovu svih tih analiza, zaključeno je da u relativno kratkom roku nije moguće izgraditi sve kapacitete za punu interoperabilnost. Svi mehanizmi NATO i PzM podrazumjevaju stalnu komunikaciju, naročito u ovoj fazi i eventualne promjene su normalna pojava. Proces revizije u pripremim fazama za integraciju u NATO su česte pojave, jer je i to dio interoperabilnosti. Nakon sticanja punopravnog članstva, revizije, pak, nijesu poželjne.

Partneri Crne Gore u NATO, su ocijenili ovaj korak kao pozitivan i veoma zreo. Revizija je, sama po sebi, manifestovanje stepena odgovornosti, jer je Crna Gora pokazala da želi da bude pouzdan partner u realizaciji instrumenata PzM.

Dakle, nije u pitanju bilo kakvo odustajanje u IPP aktivnosti. Riječ je samo o odgovornom i kvalitetnom izvršavanju realno postavljenih obaveza i zadataka i njihovom usklađivanju sa realnim mogućnostima u određenoj fazi realizacije Partnerstva za mir.

mr Tihomir Mijović

KAKO SLOVENAČKI VOJNICI BRINU O MIRU NA KOSOVU

U martu ove godine su pripadnici 17. slovenačkog kontingenta KFOR, u sastavu borbene jedinice GROF (TF GROF), koja djeluje u okviru međunarodnih snaga Zapad (MNTF-W), na šest mjeseci preuzeli područje odgovornosti na zapadnom Kosovu. U borbenoj jedinici GROF, kojom komanduje potpukovnik Peter Zakrajšek, ima 578 pripadnika, od kojih 308 iz slovenačke, 147 iz mađarske i 123 iz italijanske vojske. Pripadnici borbene jedinice GROF koji su bili odgovorni do kraja avgusta samostalno su izvršavali zadatke, poput patroliranja po glavnim i sporednim saobraćajnicama i prikupljanja informacija od lokalnog stanovništva, postavljanja pokretnih kontrola saobraćaja, obezbjeđivanja zaštićenih istorijskih i vjerskih objekata, kreiranja projekata civilno-vojne saradnje, obezbjeđivanja srpskih naselja, obezbjeđivanja taktičke rezerve za KFOR u MNTF-W za humanitarnu i druge vrste pomoći. Na Kosovu djeluje slovenački kontingent sa 366 pripadnika koji sa borbenom jedinicom GROF iz-

vršavaju i zadatke glavne komande KFOR-a u MNTF-W i njima podređenih jedinica.

U vojnoj jedinici GROF zajedno sa Italijanima i Mađarima

U borbenoj jedinici GROF, koja pokriva značajan dio odgovornosti MNTF-W na zapadu Kosova u opštinama Peć i Klina, je 578 pripadnika. Obuhvata dvije mobilne čete i komandantsko-logističku četvu iz sastava celjskog 20. motorizovanog bataljona slovenačke vojske, mađarsku motorizovanu i italijansku četvu pješadije, jedinicu za civilno-vojna dejstva, odjeljenje vojne policije, kao i inženjersku, zdravstvenu i izviđačku grupu. Borbena jedinica GROF ima odgovornost na području približno 640 kvadratnih kilometara, na kom većinom živi albansko stanovništvo, a neka naselja su srpska. Trenutno stanje na tom području je mirno i nema znakova da bi međunarodna tenzija mogle porasti.

Obezbeđuju srpska naselja i vjerske objekte

Najveća srpska sela u dijelu odgovornosti borbene jedinice GROF, u kojima živi približno 330 Srba su Biča, Grabac, Vidanje, Berkovo, Dresnik, Brestovnik i Klinovac. U nekim slučajevima stabilnosti i smanjenju broja incidenata pomogla je i prisustnost pripadnika slovenačke vojske, koji na stalnim kontrolnim tačkama nadziru kretanje pri ulasku u enklavu i izlasku iz nje. Pripadnici borbene jedinice GROF obezbjeđuju i objekte posebne namjene, među kojima su i zaštićeni istorijski i vjerski objekti, kao na primjer srpski pravoslavni manastir Budisavci koji se nalazi u mjestu gdje živi većina pripadnika albanske nacionalnosti. Tu postoji stalno dežurstvo i patroliranje, a u manastiru žive tri časne sestre, i u njegovoj okolini imaju imanje. Slovenački vojnici učestvuju u otkrivanju krijumčarenja i sprječavanju djelovanja kriminalnih

grupa, poput krijumčarenja oružja, bijelog roblja i automobila ukradenih u inostranstvu, povremeno kontrolišu saobraćaj na lokalnim putevima. Patrole se postavljaju po unaprijed utvrđenom planu, pri čemu patrola pri ulazu pored kontrole prvo pregleda opremu i svjetlosnu i drugu signalizaciju, a zatim vrši kontrolu dokumentacije o vozilu i pregled njegove unutrašnjosti. Lokalni vozači dobro prihvataju slovenačku vojsku, koja sa njima ima korektan odnos bez obzira na narodnost i vjersku pripadnost. Prvi kontakt sa vozačem uspostavlja se na engleskom jeziku, ako vozač želi govoriti srpski, dalja komunikacija ostvaruje se na tom jeziku, bez lokalnih prevodilaca za prevođenje na albanski jezik. Patrola se po unaprijed utvrđenom vremenu pomjera na posljednju kontrolnu tačku, gdje ponovo kontrolišu saobraćaj, međutim vozači se međusobno obavještavaju o mjestu kontrole, tako da unaprijed znaju gdje da je očekuju. Posebno važan za otkrivanje mogućih kriznih žarišta je Liaison Monitoring Team - LMT. LMT je smješten u opštini Klina, i povremenim sastancima sa zaposlenima u opštini i prisustvovanju sastancima sa njihovim šefovima, kao i sastancima sa predstavnicima lokalnih oblasti, vjerskih grupa, vladinih i nevladinih organizacija, stvara stalne kontakte između opštine i MNTF-W. Upravo to su i glavni izvori informacija u području djelovanja sa posebnim razmjerama, pa je LMT usmjeren na dobijanje informacija za vo-

đenje operacija.

Podrška civilnim projektima

Pripadnici borbene jedinice GROF na Kosovu su aktivni i na polju civilno-vojne saradnje (CIMIC). Obećali su da će stanovnicima Kosova pomoći ne samo u vojnom, već i u humanitarnom, savjetodavnom, obrazovnom i materijalnom smislu. Glavni cilj ovog udruženja je prikupljanje informacija i izrada ocjene CIMIC, priprema i izrada CIMIC projekata, nadzor i podrška stanovnicima ponovno naseljenih područja, prisustvovanje sastancima sa predstavnicima lokalnih partija, međunarodnih organizacija i višim predstavnicima. Ekipe CIMIC iz redova GROF-a je do sada zaključila 19 projekata, pri čemu je jedan još uvijek u toku, a četiri se namjeravaju izvesti. Dosadašnji projekti su obuhvatali izgradnju i obnovu putne i komunalne infrastrukture, donacije školama, kao i donacije koje su obuhvatale neke druge njihove potrebe u obrazovanju, humanitarne donacije i sl. Ekipe CIMIC pri izradi svojih planova civilno-vojne saradnje pomaže i u poboljšanju stanja na socijalnom i ekonomskom planu, i takođe pruža podršku vojnim aktivnostima pripadnika slovenačke vojske.

Prešli više od 320 hiljada kilometara

Za potrebe više od 300 pripadnika slovenačke vojske i održavanje oko 80 borbenih, terenskih, teretnih i specijalizovanih vojnih vozila na Kosovu brine se komandna logistička

jedinica. Pripadnici borbene jedinice GROF su vozilima dosad prešli više od 320 000 km i u te potrebe potrošili više od 57 000 l goriva i dodatnih 45.000l za rad agregata na dislociranim objektima. Pored drumskog prevoza, značajan je takođe i vazdušni, kojeg za potrebe GROF-a i MNTF-W obavlja helikopterski odred 15. helikopterskog bataljona slovenačke vojske, stacioniran na aerodromu u Đakovici. Odjeljak sa vojnim helikopterom bell-412 pored prevoza ljudi i tereta izdvaja i izviđanje i snimanje iz vazduha. Za održavanje vozila i sredstava za vezu prvog stepena brine se komandno-logistička jedinica šatorskog tipa i kontejneri za skladištenje rezervnih dijelova. U automehaničarskoj radnji imaju najviše posla sa održavanjem vozila, koji obuhvata redovan servis i popravku kvarova poslije terenske upotrebe vozila. Obaveze pripadnika u kontejnerskim objektima je obezbjeđivanje pijaće vode, pranje rublja, obezbjeđivanje goriva, korišćenje prostora za rekreaciju, obezbjeđivanje ljekarske pomoći na nivou 2, koja se dobija na osnovu tehničkih sporazuma sa vodećom državom. Ljekarska pomoć na nivou 1, obuhvata obaveznu ljekarsku pomoć, koju obavlja posebna sanitetska ekipa 1 nivoa šatorskog tipa, koja djeluje u bazi u Peći, jer je dobro zdravlje važno za uspješno djelovanje vojnika u misiji. Ova ekipa je za evakuaciju na terenu opremljena sa dva sanitetska terenska vozila.

Marko Pišlar

Članak preuzet iz revije „Slovenska vojska“

Jubilarna plovidba „Jadrana”

Plovidba za Barselonu

Školski brod Mornarice Crne Gore „Jadran”, u godini u kojoj proslavlja sedamdesetpetogodišnjicu postojanja, na svom jubilarnom, dvadesetom, krstarenju svjetskim morima, u okviru Svjetskog kongresa očuvanja prirode, pod nazivom „Plovidba za Barselonu”, plovio je od 24. septembra do 17. oktobra iz Kotora ka Barseloni i nazad. Preplovio je Jadran, Jonsko i Tirensko more i Mediteran i prevalio 2.230 nautičkih milja.

Grad Barcelona je od 5. do 10. oktobra bila domaćin Svjetskog kongresa za zaštitu prirode, čiji je cilj bio da najširoj svjetskoj javnosti skrene pažnju na značaj zaštite jedinstvenih marinskih, obalskih i kopnenih ekosistema u Jugoistočnoj Evropi. Kongres se održava svake četvrte godine i najveći je skup te vrste u svijetu. Ove godine je na kongresu bilo preko 8.000 učesnika iz čitavog svijeta.

Ovo krstarenje se, po riječima zamjenika komandanta Mornarice Crne Gore kape-

tana bojnog broda Željka Hercegovca, po mnogo čemu razlikovalo od prethodnih, jer je u samoj pripremi i organizaciji učestvovalo više institucija čiji se poslovi i sfere interesovanja ne podudaraju. Tu su se našli IUCN Međunarodni savez za očuvanje prirode, kao inicijator, Ministarstvo turizma i zaštite životne sredine i Ministarstvo odbrane Crne Gore, koje je, iako nije bilo glavni organizator manifestacije, otpočetka podržalo ideju i uložilo značajna sredstva za njenu realizaciju. Pored toga, na brod su se ukrcali predstavnici više međunarodnih organizacija i eminentni stručnjaci iz oblasti zaštite prirode iz Velike Britanije, Njemačke, Italije, Srbije, Bugarske, Poljske, Hrvatske, Meksika i Crne Gore, kao i predstavnici medija. Kuriozitet je - prvi put na dugoj plovidbi „Jadrana” na njegovoj palubi bile su i žene.

„Jadran” je uz zvuke vojnog orkestra ispraćen od strane postrojenih pripadnika

komande Mornaričke baze, zatim rodbine i prijatelja posade, ukrcanih pripadnika VCG, učenika Pomorske škole i studenata Pomorskog fakulteta. Neposredno pred isplavljanje ministri Vlade Crne Gore Predrag Nenezić i Boro Vučinić bili su domaćini okruglog stola na palubi broda na temu: „Zaštita prirode u jugoistočnoj Evropi”, odakle je i poslata snažna poruka o uspostavljanju sve bolje saradnje na regionalnom nivou jugoistočne Evrope.

Počinje sailing

Osjetivši lagano podrhtavanje našeg ljepotana na talasima, poslije isplavljanja iz luke i prvih milja pređenih kroz biser našeg Jadrana - Boku Kotorsku, svaki član posade i ukrcani putnici, već tada su postali dio jedne nesvakidašnje avanture, avanture koja se zove „Plovidba za Barselonu”.

Tokom 25. septembra plovimo otvorenim morem i zainteresovano pratimo

stručnjake iz oblasti zaštite prirode dok održavaju sesije, a rano ujutro 26. septembra oko 01:00 čas pred nama je osvijetljena italijanska obala, koja nam u vedroj noći izgleda mnogo bliža nego što stvarno jeste. Radar nam kaže da smo od obale još oko 20 milja. Većina putnika i članova posade spava, ali dežurna smjena na mostu, palubama i mašini bezbjedno nas vodi ka cilju.

U 09:00 časova ujutro, na palubi je izuzetno živo. U nedostatku vjetra i okupani iznenađujuće jakim suncem, plovimo sa oborenim jedrima na nešto više od 12 milja od italijanske obale, brzinom od 8 čvorova. Redovnoj obuci i kondiciranju posade u radnjama u snasti, po odobrenju komandanta, pridružila su se i ukrcana lica. Pridružuju im se i žene, Vesna Mačić iz Instituta za biologiju mora iz Kotora, Lidija Zupan iz Hrvatske, Jelena Marojević iz NVO „Green home” iz Podgorice. Iskazale su se kao hrabre i vješte u savladavanju pripona i veoma brzo su se popele u donji koš na pramčanom jarbolu na visinu od preko 20 metara iznad nivoa mora.

Istog dana, oko podneva, uplovljavamo u italijanske teritorijalne vode. Uočavamo obalu provincije Kalabrija i rt Marija Santa de Luke. Po pomorskim propisima ističemo zastavu Italije. Od obale smo ispod 12 milja. Brod obalske straže nas uočava, ali nam ne prilazi.

Sa našeg lijevog boka u izmaglici se nazire vulkan Etna, a duž desnog boka pruža se gusto naseljeni predio Kalabrije i grad Redo di Calabria. Lagano se približavamo uskom Mesinskom prolazu između Mesine na Siciliji i grada Redo di Kalabrija na Kalabriji. Ističemo veliku državnu zastavu Crne Gore. Helikopter italijanske Ratne mornarice nadlijeće brod i pozdravlja nas. Jake struje u Mesinskom prolazu zahtijevale su veću angažovanost posade, ali je ona to rutinski savladala.

Brod se umirio. Nemamo više mučninu. Razgovaramo o daljem toku puta i saznajemo da tokom noći prolazimo pored još uvijek aktivnog vulkana Stromboli. Oko ponoći plovimo pored Strombolija. Svi

smo na palubi. Fascinirani smo svjetlošću koju proizvodi serija eksplozija lave. Pokušavamo fotografisati, ali nas velika tama sprječava u tome. Ipak ostaje slika vulkana u glavama.

Rano ujutro 27. septembra imamo dobar vjetar u krmu. Posada je već na jarbolima i krstovima. Razapinjemo jedra. Vjetar ih puni i čini se kao da dobijamo krila. U tim trenucima osjećamo kao da smo članovi posade nekog od prastarih jedrenjaka koji su otkrili čovječanstvu svijet. Sada nam je mnogo jasnija ona izreka da je na jedrenjacima susret sa morem najneposredniji, prirodan. Motori su ugašeni. Tišinu remeti samo fijuk konopa i klizanje broda po prozirnoj i glatkoj vodi Tirenskog mora. Uživamo!

Nadomak Sardinije

Već krajem dana ispred nas su obrisi Sardinije. Znamo da je tu naše prvo odredište Kaljari, a prije podne 28. septembra već smo mu nadomak. Zaustavljamo se na nekoliko milja od luke i obaramo sidro. Posada je zauzeta oko uvježbavanja radnji u snasti, razapinjanja jedara, postupaka pri izvođenju rubnog pozdrava, motoristi pregledaju ispravnost motora, a oficiri kontrolišu funkcionalnost navigacijske opreme i uređaja.

Dočekavši noć na sidru uvjerali smo se da su zalasci sunca na Mediteranu zaista čarobni i neopisivo lijepi. Ovdje treba biti i vidjeti u kakvim sve bojama zna da bude zapad kada mu se sunce predaje. Fantastično - to je prava riječ za ovaj doživljaj.

Šestog dana na ovom nadasve uzbudljivom putovanju naš prelijepi jedrenjak, pod komandom komandanta kapetana korvete Predraga Supića, savladavši bez poteškoća put od 748 milja, uplovio je u luku Kaljari na Sardiniji, dočekan srdačno od strane predstavnika italijanske mornaričke baze, grada Kaljarija i predstavnika UNESCO-a. Tu nas je dočekao i šef Vladine kancelarije za održivi razvoj Ljubiša Perović, koji je sav nasmijan, rekao da nas je uočio još dok smo bili ispred luke i da mu je prizor «Jadrana» na pučini izgledao kao san.

U gradskoj luci u Kaljariju ministar zaštite životne sredine regije Sardinija Cicito Moritta i komandant obalske straže Sardinije kapetan bojnog broda Kristiano Aliperta priredili su prijem u čast boravka našeg jedrenjaka. Posadi su zaželjeli prijatan boravak na Sardiniji i mirno more tokom daljeg krstarenja.

Počasno mjesto u Barseloni

Iz Kaljarija isplivljavamo 1. oktobra i poslije dvodnevne plovbe 3. oktobra u 12:00 časova uplovili smo u gradsku luku Port Vell u Barseloni, shvativši odmah da smo vezani gotovo u samom centru grada i da smo time dobili počasno mjesto u luci, tokom održavanja Kongresa.

Na molu luke Port Vell, pored velikog broja znatiželjnih posmatrača, koji su sa neskrivenim zadovoljstvom posmatrali uplovljavanje prelijepog jedrenjaka dok ponosno vije zastavu Crne Gore, školski brod «Jadran» dočekali su predstavnici Međunarodnog saveza za očuvanje prirode IUCN i organizatora Svjetskog kong-

resa očuvanja prirode “Plovidba za Barcelonu”.

Na *welcome* koktelu 4. oktobra jedini od prisutnih zvaničnika svim učesnicima “Plovidbe za Barcelonu” obratio se ministar turizma Crne Gore gospodin Predrag Nenezić i bio burno pozdravljen.

A onda je 5. oktobra uslijedila parada 25 jedrenjaka iz isto toliko zemalja, kojima se pridružilo i stotinjak lokalnih krstaša i jedrilica svih kategorija. Paradu, kojom je data snažna podrška zalaganju za očuvanje prirode, predvodio je naš bijeli ljepotan, ploveći otvorenim morem ispred gradske plaže Barceloneta, od luke Port Vell do Port Foruma.

Tokom parade “Jadran” je, šireći jedra i ponosno vijujući veliku zastavu Crne Gore, koja se kao crveni kontrast na njegovim bijelim jedrima mogla uočiti sa velike udaljenosti, pred učesnicima Svjetskog kongresa i velikim brojem građana Barcelone i turista iz cijelog svijeta, bio magnet za jedrenjake i jedrilice, koji su se utrkivali da mu budu uz bok.

I opet kokteli na „Jadranu“, gosti su mu ugledne zvanice, ponovo pozdravi, počasti brodu slavljeniku. U ulozi domaćina komandant broda kapetan korvete Predrag Supić, ministar Nenezić i pomoćnik ministra odbrane Draško Jovanović.

Tokom Kongresa u Barceloni paluba “Jadrana” bila je platforma za održavanje

niza susreta među kojima je od izuzetnog značaja za državu Crnu Goru bila prezentacija biodiverziteta Crne Gore, gdje su se učesnici Kongresa upoznali sa Crnom Gorom, njenim prirodnim i drugim bogatstvima i ljepotama i, naravno, turističkom ponudom.

Zbog velikog interesovanja naš jedrenjak je sve vrijeme boravka u Barceloni bio otvoren i za građane Barcelone i turiste, koji su bili u prilici da ga ne samo znatiželjno posmatraju nego i da na neki način postanu dio njega, stupajući na njegovu palubu. A mi smo bili u prilici da upoznemo Barcelonu, grad koji je bitna turistička destinacija i ima veoma bogato kulturno i istorijsko nasleđe.

Povratak sa bogatim utiscima

A onda je došlo i vrijeme povratka. Mnogo emocija tokom oproštaja sa ljudima, sada već našim prijateljima, koji su tokom krstarenja činili da atmosfera na brodu bude izrazito pozitivna, što je omogućilo da “Jadran” na veličanstven način predvodi paradu jedrenjaka i predstavi državu Crnu Goru u najljepšem svjetlu, kao najbolji ambasador svoje zemlje.

Osvrćući se na završeno krstarenje komandant “Jadrana” kapetan korvete Predrag Supić ističe da mu je ovo prvo krstarenje u ulozi komandanta, prvo krstarenje od proglašenja nezavisnosti Crne Gore, prvo krstarenje sa profesionalnom posadom, prvo krstarenje na koje su išle i

žene, prvo krstarenje na kome su bili ukrncani stranci, prvi put je iskazana izuzetna pažnja i brodu i posadi, prvi put smo predvodili paradu jedrenjaka i mnogo toga prvi put. „Nemoguće ga je, dakle, uporediti sa prethodnim. A sve smo odradili vrhunski profesionalno. Za nas nema granica - jednom riječju fantastično“, naglasio je Supić.

Krstarenje je u potpunosti ostvarilo i premašilo postavljene ciljeve. Pokazalo je da pripadnici Vojske Crne Gore mogu kvalitetno ostvariti saradnju sa relevantnim državnim i međunarodnim institucijama koje se bave poslovima van domena odbrane i pomoći oko kvalitetnijeg predstavljanja svih potencijala Crne Gore u regionu, pa i šire.

Autor ovih redova i sam fasciniran ljepotom Mediterana, ne može a da na kraju ne kaže da našeg mora i naše obale, ipak, ima samo ovdje. Uvijek ćemo se vraćati Tebi Crna Goro!

Marinko M. Slomo

Povodom Dana Vojske Crne Gore

Drugi praznik u novim uniformama

Najavljene veće plate i više stanova. Prijemi na Cetinju, u Podgorici, Briselu i Ljubljani

Centralnom svečanošću u kasarni “Milošan Šaranović” u Danilovgradu, sedmog oktobra proslavljen je Dan Vojske Crne Gore, a u znak sjećanja na bitku na Tuđemilu kod Bara 1042. godine, kada je Duklja pobijedila vizantijsku armiju.

Na svečanosti, koja je organizovana drugi put nakon sticanja nezavisnosti, crnogorski premijer Milo Đukanović i ministar odbrane Boro Vučinić obavili su svečanu smotru jedinica Vojske. Uz zvuke vojnog orkestra, državni funkcioneri prvi put su imali priliku da vide nove svečane uniforme i obilježja. Dok su Đukanović i Vučinić koračali crvenim tepihom, kopnene jedinice salutirale su im

obučene u petrolej-zelenu uniformu, jedinice mornarice crnu, a vazduhoplovstva u tamno-plavu uniformu. Poslije punih sto godina crnogorska vojska je prvi put dobila sopstvene uniforme, čime će njen, prije svega, vizuelni identitet biti prepoznatljiv.

Obraćajući se pripadnicima Vojske i zvanicama, vršilac dužnosti načelnika Generalštaba viceadmiral Dragan Samardžić rekao je da će novi model crnogorske vojske, strukturom jedinica i kadra, biti kompatibilan u oružanim snagama NATO, a u skladu sa potrebama integrisanog sistema nacionalne bezbjednosti i mogućnostima Crne Gore. On je objasnio

da je pripremljena nova formacija crnogorske vojske, što će uskoro usvojiti Vlada.

Svečanosti u Danilovgradu prisustvovao je veliki broj zvanica iz političkoj i javnog života, te akreditovani ambasadori i vojnih izaslanici.

Gosti su bili i predstavnici dugih oružanih snaga, uglavnom iz regiona i Evrope. Nakon pozdravnih govora i uručenih zahvalnica, zvanice su obišle rekonstruisani objekat Centra za obuku, dok su u isto vrijeme pripadnici Vazduhoplovne baze izveli vježbu sa tri helikoptera tipa “gazela” i jednim avionom tipa “utva”, što je izazvalo opšte oduševljenje okupljenih. Samardžić je istakao da VCG dočekuje svoj

VOČINIĆ: IMATE ČIME BITI ZADOVOLJNI

Čestitajući praznik pripadnicima VCG, ministar odbrane Boro Vučinić poručio im je da mogu biti ponosni dosadašnjim postignutim rezultatima. On je ocijenio da je njihov posvećen i profesionalan rad doprinio da mnoge etape, na dugom putu reformi i izgradnji Vojske, te uključivanja u međunarodne bezbjednosne strukture, država prelazi veoma brzo, uz punu podršku partnera i NATO saveza.

”Svi ste izabrali poziv koji je krasio i krasí ljubav i privrženost profesiji i državi. Na našem putu evroatlantskih integracija, odlučni smo da damo svoj doprinos naporima za uspostavljanje svjetskog mira, a u tome Vojska ima posebno važno mjesto. To je veliki cilj, sa mnogo iskušenja, ali sam siguran da ćemo ga uspješno okončati. Ovo podrazumijeva i povoljniji status i vaš bolji materijalni položaj, na čemu Vlada Crne Gore i Ministarstvo odbrane intenzivno rade”, rekao je Vučinić.

On je ocijenio da sve do sada učinjeno daje pravo na optimizam i da je siguran da će budućim profesionalnim radom Vojska uspjeti da odgovori svim zadacima.

drugi praznik “sa novim rezultatima u izgradnji modernog sistema odbrane”. Osim organizacionih uspjeha u igradnji vojske, dodao je on, postignut je značajan napredak i u međunarodnoj afirmaciji Crne Gore. “Vojska je na dobrom putu da bude moderno naoružana, opremljena i posvećena, kako bi uspješno izvršavala sve zadatke u skladu sa definisanim misijama i strateškim interesima Crne Gore”, kazao je admiral Samardžić.

On je naglasio da su obuka i podizanje operativne sposobnosti prioritet VCG, kao i da su u izgradnji novih kadrova u Ministarstvu odbrane i Vojsci “postignuti zavidni rezultati”.

Pripadnici VCG od juče nose nove uni-

forme, a to nije, kazao je Samardžić, samo spoljna oznaka identiteta crnogorske vojske, već i “izraz odanosti vojske svojoj državi i svom narodu”. On je naglasio da će značajan dio vojnih resursa i dalje biti opredijeljen za rješavanje problema viškova sredstava. Samardžić je kazao da je važno što Vojska ima stabilno budžetsko finansiranje koje omogućava njenu dalju izradnju i modernizaciju.

”Pokrenuto je više projekata na izgradnji novih i postojećih objekata, u kasarni u Danilovgradu izgrađen je savremeni Centar za obuku, a do kraja godine biće završeni novi sportski poligoni, kao i rekonstruisani objekti i sportska sala u Golubovcima”, najavio je on. Admiral je

PRIJEMI U BRISELU I LJUBLJANI

Povodom Dana VCG, u NATO sjedištu u Brieslu upriličen je prijem, kome su prisustvovali pomoćnik ministra odbrane za politiku odbrane Draško Jovanović i šef Vojne misije Crne Gore pri NATO general-potpukovnik Ljubiša Jokić. Među mnogo-brojnim zvanicama bio je i šef Vojnog štaba NATO-a admiral Đampaolo Di Paolo.

Povodom tog praznika, svečani prijem, sa oko 60 zvanica, organizovan je i u Ljubljani. Nakon slovenačke i crnogorske himne, vojni ataše Crne Gore u Sloveniji general-potpukovnik Jovan Lakčević održao je prigodan govor i zahvalio zvanicama na prisustvu.

Između ostalih, prijemu su prisustvovali predsjednik Odbora za odbranu Narodnog zbora Republike Slovenije Anton Andrelič, generalni direktor Direktorata za odbrambenu politiku Ministarstva odbrane Slovenije Tadej Burgar, izaslanik načelnika Generalstabu Slovenske vojske brigadir Branimir Furlan, direktor štaba Generalstabu SV i ostali zvaničnici iz Ministarstva odbrane i Generalstabu Slovenske vojske i drugih institucija Republike Slovenije. Prijemu su prisustvovali i svi akreditovani vojni atašei u Sloveniji.

rekao da je unaprijeđena sposobnost Vojske u pružanju pomoći civilnim institucijama, navodeći brojne dosadašnje akcije. “Učestvovali smo u mnogim akcijama gašenja požara, pružili pomoć u saniranju posljedica poplava na sjeveru Crne Gore, akcijama traganja i spasavanja, kao i u drugim humanitarnim akcijama, kulturnim i turističkim manifestacijama”, pojasnio je Samardžić.

Predsjednik Crne Gore Filip Vujanović, povodom Dana VCG, priredio je na Cetinju, u Predsjedničkoj rezidenciji, prijem

POVEĆANJE STANDARDA PRIORITET

Samardžić je obećao da će, osim poboljšanja uslova rada, jedan od prioriteta biti i podizanje životnog standarda za sve pripadnike Vojske Crne Gore. On je najavio da će to biti urađeno, prije svega, kroz povećanje plata i rješavanje stambenih pitanja.

“U tome imamo nesumnjivu podršku i pomoć državnog rukovodstva i Vlade, te sam siguran da ćemo sljedeći praznik dočekati u puno boljim materijalnim uslovima. U tako stvorenom ambijentu, nadamo se jednom povoljnijem imidžu Vojske, povećanju dostojanstva i ugleda profesije, stvaranju Vojske sposobne da odgovori svim bezbjednosnim izazovima, ali i Vojske čiji će pripadnici biti solidno nagrađeni i čije zanimanje će biti izazov za mlade”, rekao je Samardžić.

za najviše predstavnike Ministarstva odbrane i Vojske. Prijem u Podgorici priredio je premijer Milo Đukanović.

Otkrivanjem spomenika dukljanskim pobjednicima bitke kod Tuđemila, u Baru je takođe svečano obilježen Dan Vojske Crne Gore. Deset metara visoki i dvadeset tona teški obelisk, rad akademskog vajara Pavla Pejovića, dominira platoom iznad Tuđemila na obroncima Sutormana. Na njemu je ispisana posveta: “Pobjednicima sa Tuđemila 1042. Spomenik je vašeg junaštva Crna Gora i njena sloboda” a u potpisu je Vlada Crne Gore. Uz najviše vojne počasti, spomenik su otkrili ministar kulture, sporta i medija Branislav Mićunović, v.d. načelnik GŠ VCG viceadmiral Dragan Samardžić i gradonačelnik Bara Žarko Pavićević, nakon čega je počasni stroj VCG ispalio tri plotuna.

Predstavnici Vojske, državnih institucija, SUBNOR-a i lokalnih vlasti uz zvuke vojnog orkestra položili vijence na spomenik. “Juče smo svi položili crnogorske

ĐUKANOVIĆ: SAMARDŽIĆ USPJEŠAN NA FUNKCIJI

Premijer Đukanović je na proslavi u Danilovgradu rekao da admiral Dragan Samardžić uspješno obavlja svoj posao kao v.d. načelnika Generalštaba VCG i da je njegovo imenovanje bila legitimna odluka nadležnog organa.

Samardžić je novinare tada podsjetio da je na funkciji v.d. načelnika Generalštaba osam mjeseci i da se njegovo mišljenje ostalo isto. “I kada sam primio dužnost, rekao sam da bilo da je obavljam jedan dan ili godinu, ili ne znam koje vrijeme, ja ću je maksimalno profesionalno vršiti. Sa moje strane ću uložiti maksimalno znanje i trud da što bolje obavljam svoju dužnost, a sve sa ciljem razvoja Vojske i ukupnog napretka Crne Gore”, kazao je Samardžić.

On je naglasio da je njegov „najveći ponos“, otkako je u Generalštabu, da se i „golim okom vidi koliko je toga napravljeno u VCG“. „Vidi se da smo krenuli dobrim putem, reformskim putem i da smo spremni da sve ono što integracije nose sa sobom, iznesemo do kraja“, dodao je on.

zakletve, danas smo dobili nove uniforme i na naše veliko zadovoljstvo otkrili spomenik bitke po kojoj obilježavamo Dan VCG. Zahvaljujem Vladi koja je izdvojila sredstva za izgradnju ovog spomenika, Ministarstvu kulture koje je pokrenulo ovu inicijativu, te gradonačelniku i svim građanima Bara što su izabrali ovo predivno mjesto odakle se vidi sva ljepota Crne Gore, i morska prostranstva i visoke planine. Budite sigurni da ćemo izgraditi vojsku koja će biti vaš ponos i garant mira i stabilnosti Crne Gore”, rekao je tada Samardžić.

U znak sjećanja na čuvenu bitku, na otkriveni spomenik, osim njih, vijence su

položili savjetnik Predsjednika Crne Gore Vuk Bošković i delegacije SUBNOR-a i nevladine organizacije “Lovčenska vila”.

Obelisk u Tuđemilima jedan je od pet postavljenih na mjestima najvećih crnogorskih pobjeda - ove godine su postavljeni na Grahovcu i Fundini, a 1996. na Krusima i Martinićima.

U centru Podgorice, sedmog oktobra, organizovan je defile Vojnog orkestra i pripadnika VCG u novim uniformama. Defile je posmatrao veliki broj građana. Neki od njih u televizijskoj anketi, nijesu krili svoje oduševljenje i zbog samog defilea, ali i zbog novih vojnih uniformi.

Mihajlo Danilović

Antiraketni štit u Češkoj i Poljskoj

Američki antiraketni štit u Češkoj i Poljskoj, o čemu su ljetos potpisani sporazumi sa tim zemljama, obuhvata dva položaja - za radar srednjeg dometa i za rakete lovce presretače.

Radar srednjeg dometa koji će biti razmješten u Češkoj je X-opsega sa veoma tankim laserskim snopom. Ovakav radar ne pripada osmatračkom tipu radara koji skenira 24 časa dnevno, jer koristi informacije od satelita i drugih prenosnih senzora koji baziraju na vodi, vazduhu ili zemlji, i koji su razmješteni bliže lokaciji potencijalnog lansiranja balističkog projektila. Njegova funkcija je da tačno odredi položaj balističkog projektila ili da svojim laserskim snopom nalazi po tragu balistički projektil nakon što je lansiran. Radar ne ugrožava ljude, jer je laserski zrak veoma uzak a radar će biti podignut iznad zemlje 86 metara. Informacija ovog radara koristi se u određivanju bojeve glave i tijela projektila, i za uočavanje potencijalnih protivmjera.

Rakete lovci-presretači se smještaju u podzemnim silosima na veličini terena 140x40 metara. One su namijenjene samo za defanzivna dejstva i koriste EKV (ehoatmosferno vozilo oko 70 kg). Umjesto eksploziva za uništenje, uništavaju kinetičkom energijom dolazećeg balističkog projektila na brzini od oko 7km/sek i na oko 200 km iznad površine zemlje. SAD su prihvatile ključni poljski zahtjev da u Poljskoj razmjesti za stalno do 2012. i jednu bateriju modernog protivraketnog sistema patriot, koja bi štitila Varšavu od napada ra-

keta srednjeg i kratkog dometa. Osnovni zadatak patriota je približiti se raketi koja dolazi i eksplodirati. Ako je eksplozija dovoljno blizu, djelovi bojeve glave bi trebalo da unište neprijateljski projektil ili u najgorem slučaju da projektil skrenu sa putanje. Rakete koje su planirane za Poljsku su dvostepene, brze i pogodne za atmosferske uslove nad teritorijom Evrope. Raketa lovac-presretač sastoji se od prvog stepena motora sa busterom i drugog stepena sa ehoatmosferskim dijelom koji služi za obaranje balističkog projektila. Nakon lansiranja, prvi stepen rakete sa busterom dovodi raketu do planirane tačke i oslobađa EKV, koji koristeći sopstveni motor i senzore na sebi, uz usmjeravanja sa zemlje, dobija zadati balistički projektil. EKV sama izvršava poslednja podešavanja maršrute ulaska u putanju balističkog projektila uništavajući ga uz pomoć kinetičke sile udara samog balističkog projektila.

Da bi sistem radio i odgovorio zadatku, mora biti uvezan u veći dio američkog komandno-kontrolnog sistema, koji prima i šalje podatke o lansiranju balističkog projektila, definiše profil njegovog leta i projektuje lokaciju mete. Time omogućava brzo reagovanje i određivanje gdje i kada se lansiraju rakete lovce presretač. Sistem za podršku treba da omogućiti

donosiocu odluke i borbenoj posluži da budu upozoreni na lansiranje balističkog projektila, da shvate i procijene situaciju, snabdiju informacijama raketu lovca-presretača da pronade cilj i uništi bojevu glavu, kao i da procijeni uspješnost zadatka. Zbog kratkih distanci leta u Evropi i velike brzine balističkih projektila zahtjevi procjene prijetnje i odluka o lansiranju rakete lovca-presretača trebaju biti riješeni gotovo u istom minutu.

Ove mogućnosti mogu biti korišćenje kao podrška NATO-u i zemljama koje žele da zaštite svoj vazdušni prostor.

Pripremila: Zorica Minevska

Vojni kamioni - sa oklopima

Proizvodnja vojnih teretnih vozila jedno je od područja u kome ne dominiraju američki proizvođači. Umjesto njih, tim tržištem "vladaju" evropske firme, prije svega njemačke.

MAN HX60

Njemački MAN-ovi laki kamioni serije HX konfiguracije 4x4, nosivosti šest tona, srednji 6x6, nosivosti devet tona, te teški 8x8 i nosivosti 15 tona, kao i cistijerna na kamionu konfiguracije 6x6, su jedni od favorita za opremanje vojski NATO zemalja. Pored HX serije tu su i 6x6 kamioni u konfiguraciji za prevoz tereta bazirani na MAN-ovom kamionu SX45 povećane pokretljivosti.

MAN SX45

Kamioni serije SX nastali su kao razvojni derivat kamiona Kat 1 i Kat 1A1. Velika prednost i HX i SX kamiona jest mogućnost prevoza transportnim avionom C-130 Hercules. Njemačka vojska je naručila "samo" 157 kamiona SX45 opremljenih oklopljenim kabinama, namijenjenih njemačkim snagama u mirovnim operacijama. Oklopljena kabina posadi pruža zaštitu od paljbe lakog streljačkog oružja i mina.

Uz MAN, najveći njemački proizvođač kamiona, i među najvećima na svijetu, je firma Daimler, koja svoje kamione prodaje pod imenom Mercedes Benz. Ponuda se sastoji od: Unimog U 3000, U 4000 i U 5000 serije terenskih kamiona konfiguracije 4x4, čija je osnovna namjena prevoz tereta po teškim terenima.

Unimog U5000

Francuska firma Renault grupisala je svoju ponudu vojnih kamiona u dvije kategorije. Tako ponuda kamiona namijenjenih logističkim potrebama, koji su nastali kao derivati komercijalnih vozila, obuhvata:

- ➔ Midlum 4x4, nosivosti šest tona i mogućnost prevoza kontejnera dužine 4,5 metra;
- ➔ Kerax 4x4 nosivosti od osam do deset tona, takođe s mogućnošću prevoza kontejnera;
- ➔ Kerax 6x6 nosivosti od 13 do 16 tona i
- ➔ Kerax 8x8, koji može prevoziti teret mase od 13 pa sve do 20 tona.

Kamioni su opremljeni sistemima za automatski utovar i istovar kontejnera i paletizirane robe.

Osim komercijalnih kamiona prilagođenih vojnim potrebama, Renault u ponudi ima i specijalizovana vojna vozila namijenjena taktičkom prevozu ljudstva i tehnike. Njegov najnoviji proizvod predstavljaju terenska vozila Sherpa, namijenjena isključivo oružanim snagama i to:

Renault Sherpa 5

➔ Sherpa 2 4x4 terenskog vozila s kabinom za četiri vojnika i mogućnošću prijevoza do dvije tone tereta;

➔ Sherpa 3 4x4 s kabinom za vozača i suvozača te povećanim utovarnim prostorom u koji se može smjestiti do tri tone tereta;

➔ Sherpa 5 6x6 nosivosti šest tona;

➔ Sherpa 10 6x6 nosivosti do 13 tona;

➔ Sherpa 15 6x6 nosivosti do 16 tona i

➔ Sherpa 20 8x8 nosivosti 20 tona tereta.

Italijanski Iveco kamion M250.40WM samo je dio ponude razvijene za potrebe italijanske vojske. Ponuda obuhvata široku paletu kamiona u konfiguraciji 4x4 (nosivosti sedam tona), 6x6 (nosivosti 17,5 tona) i 8x8 iste nosivosti.

Iako postavljanje oklopa na transportna vozila bitno smanjuje njihovu nosivost i pokretljivost, gubici tih vozila u operacijama u Afganistanu i Iraku zahtijevaju takva rješenja. Kako je postavljanje oklopa na kamione postala nužnost, sve veći broj proizvođača nudi namjenska vozila kojima je dodatna masa oklopa već uračunata tokom projektovanja. Zanimljivo će biti vidjeti hoće li se tako opremljeni kamioni koristiti isključivo za transport ili će se vremenom prilagoditi i za upotrebu u manjim vojnim operacijama, kao manje skupo rješenje u poređenju s klasičnim oklopnim vozilima na točkovima i gusjenicama.

Marinko M. Slomo

VLRA sa oklopljenom kabinom

Ministar odbrane primio predstavnike donatora MONDEM programa

Ministar odbrane Boro Vučinić primio je predstavnike donatora MONDEM programa, projekta za uništavanje viškova municije u Crnoj Gori. Donatori su iz Danske, Švedske, Italije, Ukrajine, Velike Britanije, Njemačke, Norveške, Holandije i Slovenije. Predstavnici su obišli i skladišta u Pristanu, Opatovu i Brezoviku. Vučinić je najavio da će nakon uništavanja tenkova, MONDEM program biti nastavljen likvidiranjem topova i drugog naoružanja. Značaj MONDEM programa istakli su stalni predstavnik UNDP u Crnoj Gori Aleksandar Avanesov i šefica Misije OEBS-a Paraskiva Badesku.

Ministar Vučinić posjetio Ministarstvo odbrane Rumunije

Ministar odbrane Crne Gore Boro Vučinić boravio je 22. i 23. oktobra 2008. godine u posjeti Ministarstvu odbrane Rumunije. Ministar Vučinić je razgovarao sa rumunskim kolegom Teodorom Meleskanuom. Ministri su razgovarali o saradnji između Crne Gore i Rumunije u oblasti odbrane.

Viceadmiral Dragan Samardžić u posjeti Armiji Republike Makedonije

Tokom posjete viceadmiral Samardžić sastao se sa zamjenikom ministra odbrane Emilom Dimitrijevim i načelnikom Generalštaba Armije Republike Makedonije generalom Miroslavom Stojanovskim. Tom prilikom načelnik Generalštaba crnogorske vojske posjetio je Vojnu bolnicu i Brigadu za specijalne operacije u Skoplju.

Venecija: Delegacija VCG na Simpozijumu komandanata mornarica

Sedmi Simpozijum komandanata mornarica zemalja Mediterana i Crnog mora "Seapower" održan je u Veneciji, od 14. do 17. oktobra. Delegaciju Vojske Crne Gore predstavljao je komandant Mornaričke baze kapetan bojnog broda Rajko Bulatović. Na simpozijumu je diskutovano o zajedničkim izazovima i intenziviranju međusobne saradnje. "Seapower" simpozijum je prvi put organizovan 1996. godine i od tada se održava svake druge godine.

"Jadran" se vratio u matičnu luku

Školski brod Mornaričke baze VCG "Jadran", nakon uspješno završenog dva desetog međunarodnog krstarenja uplovio je u matičnu luku Tivat 17. oktobra. Po povratku iz Španije, "Jadran" su dočekali delegacija VCG i mnogobrojni građani Tivta. Viceadmiral Dragan Samardžić primio je raport od komandanta krstarenja, kapetana bojnog broda Željka Hercegovca. Obraćajući se posadi "Jadrana" viceadmiral je istakao da je siguran da će oni buduće zadatke, kao i ovaj, krajnje profesionalno realizovati.

Vučinić - Plate

Ministar odbrane Boro Vučinić primio je novoimenovanog ambasadora SR Njemačke u Crnoj Gori Petera Platea. Ministar je poželio dobrodošlicu njemačkom ambasadoru i zahvalio na doprinosu SR Njemačke u reformi sistema odbrane u Crnoj Gori i modernizaciji Vojske.

Ministar odbrane na sastanku u Ohridu

Ministar odbrane Crne Gore Boro Vučinić učestvovao je na sastanku ministara odbrane Jugoistočne Evrope SEDM, u Ohridu, u prvoj dekadi oktobra. Ministar se u Ohridu susreo sa američkim državnim sekretarom za odbranu Robertom Gejtsonom. Američki državni sekretar za odbranu dao je punu podršku daljim naporima Crne Gore za članstvo u NATO. Ministar se, takođe, sastao sa svojim kolegama i predstavnicima ministarstava odbrane susjednih i zemalja regiona.

Donacija Ministarstva odbrane

Povodom 7. oktobra - Dana Vojske Crne Gore, v.d. NGŠ VCG viceadmiral Dragan Samardžić i direktor Specijalnog zavoda za djecu i omladinu "Komanski most" Vuk Mirković otvorili su pomoćni objekat, namijenjen za potrebe štićenika Zavoda. Sredstva za rekonstrukciju objekata donirali su Ministarstvo odbrane i njegovi poslovni partneri.

Zapad Liberije. Malo selo koje se zove Amina.

Oko 50 stanovnika i 10 kuća.

Prilikom jedne patrole slučajno vidimo 13-mjesečnu bebu, koja se zove Princess. Bila je totalno neuhranjena. Upitali smo zašto je beba tako mršava i da li je bolesna? Beba je bila u naručju svoje bake, koja nam je odgovorila da je sa bebom sve u redu, ali da nemaju hrane za nju i da je zato tako mršava. To nam je malo bilo sumnjivo, jer nijedno drugo dijete nije bilo u takvom stanju, a da vam o odraslima i ne govorim, posebno o baki, koja je imala najmanje 80 kg. Pitali smo ih da li su vodili bebu kod doktora. Kažu - ne, jer je najbliža bolnica na oko 4 sata hoda od sela i da je to za njih veoma daleko. Kada su nam to rekli, odmah smo znali da je problem u njima samima, a ne u razdaljini do bolnice, jer je ista udaljena samo 3 km od sela. Majka bebe, koja je, kako su nam rekli, išla od sela do sela i ko zna čime se bavila, najmanje je vremena provodila kući i o bebi uopšte nije vodila računa, a za oca se i ne zna gdje je. Rekli smo im da spremne bebu i da je vodimo u bolnicu. Baka je to bez pogovora uradila i sa još jednom ženom sjela u auto. U bolnici su nam rekli da će beba morati da ostane par dana, dok se ne izvrše ispitivanja. Takođe, za baku, da bi ostala sa bebom, objezbedili smo smjestaj u bolnici. Ženu koja

je pošla sa nama, vratili smo u selo. Rekli smo doktoru da ćemo doći sutra da obiđemo bebu i da donesemo nešto hrane. Kada smo se vratili, izvijestili smo Team Leader-a o slučaju i on se slozio sa nama da sutra obiđemo bebu. Sjutradan smo ponovo otišli u bolnicu, ali tamo nijesmo našli ni bebu, niti baku. Ona je, odmah pošto smo mi otišli, uzela bebu i vratila se u selo. Ponovo smo otišli u selo i zatekli malu Princess kako sjedi na zemlji, u prašini, i svojim ručicama uzima kuvani bijeli pirinac i jede. Pirinač je bio prosut pored nje, na zemlju, kao da su psu dali da jede. Tražili smo da nam odmah dovedu baku, koju smo, pomalo ljutito i povišenim glasom, pitali zasto je uzela bebu iz bolnice, kao i da li je svjesna da će beba umrijeti, ako nastave da je ovako odgajaju. Ona nam je potpuno smirenim glasom, rekla da je to božja volja i da se tu ne može ništa uraditi. Bebu smo ponovo odveli u bolnicu, ali u Monroviu, udaljenu oko 150 km. Baka je pošla sa nama. U Monroviji postoji jedna dječja bolnica, koju finansira jedna NGO iz Irske i gdje je skoro svo osoblje iz Irske. Kada smo stigli u bolnicu, predali smo bebu doktoru. Nije bio mnogo iznenađen stanjem u kojem se beba nalazila, jer kako nam je rekao, ovakvih slučajeva

ima mnogo. Nakon prvih laboratorijskih rezultata, rekao nam je da je beba zdrava, samo neuhranjena i da će se ona oporaviti, za nekoliko mjeseci. Objasnio nam je da će beba ostati u bolnici, sve dok se potpuno ne oporavi, a da će nakon toga biti data u ustanovu za usvajanje djece, koja, takođe, radi pod okriljem te Irske NGO. Nakon dogovora da obiđemo bebu za oko 2 nedjelje i srdačnog pozdravljanja sa osobljem bolnice, zajedno sa bakom krenuli smo u selo. Tokom puta, baka nas nijednom nije upitala za bebino stanje. Kada smo stigli u selo ostavili smo baku, Town Chief-u objasnili sve što se desilo, i šta će biti sa bebom. Ni on nas, apsolutno, nista nije pitao o bebi. Pozdravili smo se sa njim i krenuli nazad, zadovoljni urađenim poslom. Znali da smo danas spasili jedan život.

Pošto imam dvije kćerke koje čekaju, da im se tata vrati iz daleke i divlje Afrike, ne mogu da shvatim i prihvatim da neko može da ostavi svoje dijete na milost i nemilost, ljudima ili prirodi.

Kapetan Saša Jovanović

UNMIL misija, Liberija

Zvaničnici i novinari posjetili NATO

Članovi Vladinog Koordinacionog tima za primjenu Komunikacione strategije u procesu priprema za članstvo Crne Gore u NATO-u i grupa novinara posjetili su, krajem septembra, sjedište sjevernoatlantske alijanse u Briselu i njenu Vrhovnu komandu zajedničkih snaga u Evropi, u Monsu. Gosti iz Crne Gore, koji su primljeni sa uvažavanjem, na osnovu posebnog programa posjete, sreli su se uglavnom sa predstavnicima NATO-vog Odjeljenja za javnu diplomatiju. Imali su susret i sa Šefom Misije Crne Gore pri NATO-u, ambasadorom Veselinom Šukovićem.

Obraćanja predstavnika NATO-a, u skladu sa ranije utvrđenim programom, imala su karakter informisanja o ulozi te alijanse, ali i edukativnih predavanja o djelovanju na planu razvijanja odnosa sa javnošću, što je za goste iz Crne Gore posebno važno, s obzirom na to da se država priprema za uključanje u evroatlantski vojno-politički savez. U tim razgovorima se ističu standardi NATO-a, ali niko nije nudio bilo kakve re-

cepte, recimo, o tome kako pridobiti javnost za veću podršku članstvu.

Čuli smo veoma pohvalnu ocjenu za Crnu Goru, da je, kako je rekla Barbara Maronkova, predstavnica Odjeljenja za informisanje o Balkanu, ove godine bila najaktivnija zemlja u regionu u oblasti javne diplomatije.

Njeno je mišljenje da u komunikacijskoj kampanji treba aktivirati i razna profesionalna udruženja, na primjer, književnika, poslovnih ljudi, itd.

Svakako, slušali smo i predavanja o nas-tanku i razvoju NATO-a, njegovim misijama u svijetu, kao i o mogućoj saradnji sa evropskim bezbjednosnim snagama. Zanimljivo je, što se tiče otvorenosti samog NATO-a, kako je o toj organizaciji govorio Šef Misije Irske pri alijansi. On nije baš u svemu bio blagonaklon prema funkcionisanju i efikasnosti NATO-a. Zato nam je bilo pomalo neobično da Irac tako govori u samom sjedištu NATO-a, ali se to može ra-

zumjeti kao znak da i u samoj alijansi postoje toliki demokratski kapaciteti da se o njemu ne mora govoriti samo u superlativima. Irac je vrlo uvjerljivo govorio o mogućnostima saradnje Evropske unije i NATO-a, na osnovu aranžmana Berlin plus.

Nema sumnje, veoma korisna posjeta. Bez obtzira na to što se u Briselu dosta toga čuje od onoga što imamo priliku da čujemo i ovdje, kod nas, ipak, na licu mjesta, sve to postaje uvjerljivije. Samo sjedište NATO-a, u Briselu, pa i Baza u Monsu, bar posjetiocu po programu koji smo imali, i za onoliko vremena koliko smo tamo boravili, osim očito visokog stepena službenosti i „reda“, ostavljaju utisak i neke, opuštenosti. Recimo, u prijatnim, jednostavnim, restoranima, gdje smo bili ugošćeni. Pa i u nekim kancelarijama kroz koje smo prošli. U jednoj od njih sreli smo čovjeka i sa naših prostora.

I. Despotović

Uniforma - moderna i prepoznatljiva

Stvaranje moderne i u društvu priznate vojske kao institucije, jedan je od najznačajnijih zadataka Crne Gore nakon sticanja državne nezavisnosti. Prvi korak na ovom putu je da naša Vojska dobije svoja obilježja i uniforme po kojima će biti prepoznatljiva, prvenstveno u crnogorskom društvu, kao i svuda u svijetu, gdje se pojave njeni pripadnici.

Vojnička tradicija ima poseban značaj u Crnoj Gori, pa se u tom smislu, prilikom izrade obilježja i uniforme, moralo naročito voditi računa. Komponujući niz suštinski bitnih elemenata koji su činili oznake crnogorskih vojnika u prošlosti, stvorili smo idejno rješenje znaka vojske, obilježja činova i uniformi sa insignijama, koje je koncipirano kao spoj tradicionalnih simbola, a istovremeno stilizovano u savremenom obliku i prilagođeno sadašnjem vremenu.

Idejno rješenje znaka Vojske Crne Gore samo po sebi je iziskivalo da se očuva tradicionalno, istakne moderno i prepozna državno. Smatramo da novi znak Vojske Crne Gore najvećoj mogućoj mjeri odgovara pomenutim

zahtjevima.

Tokom izrade insignija posebno smo vodili računa o skladu, bogatstvu i jasnoći detalja koji su prepoznatljivi i sa dijelovima uniforme adekvatno ukomponovani u cjelinu. Ovim smo postigli harmoniju forme iz koje se jasno i nedvosmisleno vidi suština, dajući izuzetno preciznu, homogenu i bogatu simboličku cjelinu.

Činovi su jednostavni i originalni. Upravo je to ono što ih čini jedinstvenim i prepoznatljivim.

Komplet uniforme pripadnika Vojske Crne Gore čini službena, svečana i radna uniforma. Vodeći računa o finansijskom aspektu, službena uniforma se dodavanjem ešarpe i aksl-bendera pretvara u svečanu uniformu. Ovi dijelovi uniforme su početkom dvadesetog vijeka bili u službenoj upotrebi u vojsci Kraljevine Crne Gore.

Potpuna novina u odnosu na prethodnu uniformu je radna uniforma koja svojim funkcionalnim dijelovima objezbjeđuje da se pripadnik vojske na svom radnom mjestu osjeća prijatno.

U modelovanju izgleda novih uniformi posebno smo vodili računa o tome da uniforma u svakom momentu korišćenja bude udobna i funkcionalna. Veliki broj dijelova uniforme omogućuje široku lepezu odjevnih kombinacija prilagođenu radnim zahtjevima, vremenskim uslovima, kao i raznim prilikama. Akcenat je, tokom izrade, bio na o modernom i atraktivnom izgledu svih dijelova uniforme.

Uniforma je izrađena od savremenih i visoko kvalitetnih materijala. Bluza i pantalone su od 100% vune, kvaliteta 120s. U jaknu, mantil i vjetrovku je ugrađena paro-propusna i vodonepropusna klima membrana visokog kvaliteta koja ove odjevne predmete čini jako vrijednim. Mantil i vjetrovka posjeduju termo uložak koji se skida, a izrađen je od visoko kvalitetnog polara. Obuća je izrađena od prirodne hidrofobirane kože (specijalno doručene, nepromočive), sa donom tretiranim protiv klizanja.

Djelovi uniforme, kao što su majica kratkih rukava, rolka, džemper, kapa, pantalone sa bočnim džepovima, jakna i vjetrovka predstavljaju novinu u

odnosu na predhodnu uniformu i umnogome povećavaju upotrebnu vrijednost uniforme. Košulja sa tradicionalnom kragnom predstavlja skladan spoj prošlosti i sadašnjosti i umnogome doprinosi atraktivnom izgledu pripadnika Vojske Crne Gore.

Sve u svemu, mišljenja smo da je ispred nas uniforma, kojom je napravljen ogroman kvalitativni i kreativni pomak u odnosu na prethodnu uniformu.

Ovako kompleksan projekat izvršen je za jako kratak vremenski period uz angažovanje veoma malo ljudi, iz potrebe da se što prije u operativnu upotrebu uvede nova uniforma, a zbog dotrajalosti i nemogućnosti zadržavanja predhodne uniforme. Pored toga nijesmo bili u mogućnosti da odjevne predmete opitujemo u realnim uslovima, već smo samo izvršili hemijske i fizičke analize u akreditovanim institucijama. Ispred nas je period analize i opitovanja uniforme, period navikavanja na novine, period sazrijevanja ideje i kompletnog projekta.

Imajući to u vidu, poželjno je da u narednom periodu, svi pripadnici Vojske Crne Gore svojim konstruktivnim primjedbama učestvuju u završetak ovako složenog projekta, kako bi nova uniforma Vojske Crne Gore bila uniforma za 21. vijek.

Major Miroljub Antanasijević

Vojna roba šivena u pjacu

Napokon, sada i po odjeći možemo prepoznati crnogorskog vojnika. Moderan kroj, elegantne boje, linije i materijali. A nekad? Pisali smo u ranijem broju „Partnera“ o uniformizaciji stare crnogorske vojske. Ovom prilikom o još nekim detaljima iz prošlosti. Kapu, džamadan i gaće za vojsku, ili, kako se to zvalo u to vrijeme, gornje haljine, do 1901. godine, šio je Jovo Gerun. Tada je, pak, počela da radi vojna radionica, u kojoj su krojene i šivene uniforme. Kad je bilo hitno, kako je zapisano o razvoju crnogorske vojske, u radionici skrojena roba šivena je „u pjacu“.

Na Cetinju su bile vojničke švalje. Zapisana su imena Krstinje Mališić i Stanice Abramović. One su, na primjer, šile bijele košulje i bijele gaće, a Jovo Nenezić dokoljenice. Svoju radionicu je imao i Niko Ivanišević. U to vrijeme bio je otvoren i vojni magacin, pri Vojnom stanu. Privatni preduzimač Niko Vitorović se starao da u magacinu uvijek ima rezerve od najmanje desetak kabanica, 50 džamadana, toliko kapa, gaća i pari dokoljenica, kao i crevalja, zatim, „sto krpa za noge“ i sto pari opanaka.

Vojnička kapa, recimo, izrađivana je u jednoj veličini, sa obodom od 60 santimetara. Bila je slična kapi iz narodne nošnje. Bluza je bila kroja košulje, dužine do kukova, a zakopčavana je sprijeda sa šest skrivenih koščanih dugmadi. Gaće su imale formu crnogorskih dimija. Krojene

su, kažu hroničari, od po četiri velika i mala komada sukna, a oko struka su se vezivale gatnjikom. Dokoljenice su bile istovjetne onim iz narodne nošnje, ali bez ikakvih ukrasa. Zakopčavane su sa po 12 pari bakarnih kopči. Opanci-oputaši (od opute) dugo su ostali vojnička obuća. Cipele su, kasno, počele da se nose, ali samo uz odobrenje vojnih vlasti, na svečanim defileima. Takođe, vojnici su nosili narodne čarape, „bjelače“, mada je kasnije bilo i porudžbina, u ograničenim količinama, iz Trsta.

Prve ogrtače, pelerine, vojnici su dobili pred početak Prvog balkanskog rata. Imale su kapuljaču. Podoficirska uniforma nije se razlikovala od vojničke. Ipak, podoficiri su na kapama imali grb, a umjesto opanaka su nosili cipele.

Vojne uniforme su prvo šili majstori na Cetinju, Niko Vitorović, Andro Andrić, Jovan Bujišić i Blažo Markuš, a kasnije krojačnice su otvorene i u Podgorici, Nikšiću, Kolašinu, Andrijevići i Danilovgradu. Šili su terzije, kao i „vještije žene“. Za jedan komplet vojne uforme, zavisno od veličine, krojač je mogao utrošiti najviše od 3,05 do 2,12 metara „svite“ koju je dodjeljivalo Ministarstvo odbrane. Sve što je više utrošeno, onaj ko je sa Ministarstvom imao ugovor o izradi uniformi morao je platiti Ministarstvu „svitu po cijeni po kojoj je nabavljena“.

I. Despotović

Ministarstvo odbrane Sjedinjenih Američkih Država
u saradnji sa
Ministarstvom odbrane Crne Gore

raspisuje
KONKURS
za prijem kandidata za školovanje na

United States Military Academy West Point, New York i
United States Naval Academy Annapolis, Maryland

Sjedinjene Američke Države omogućile su besplatno školovanje za 11 crnogorskih mladića i djevojaka, i to 6 na Vojnoj akademiji (KOV) u Vestpointu i 5 na Pomorskoj akademiji u Anapolisu.

Uslovi koje kandidati moraju ispuniti su:

- da bude crnogorski državljanin;
- da ima između 17 i 23 godine (Pomorska akademij), odnosno između 17 i 22 godine (Vojna akademija) - učenici završnog razreda srednjih škola i stariji;
- da zna engleski jezik na srednjem nivou intermediate level (IV stepen i više, SAT/ACT V=504/M=625, English proficiency on TOEFL 87/120);
- da ima prosječan uspjeh tokom školovanja;
- da je psiho-fizički zdrav.

Zainteresovani kandidati treba da prilože sljedeća dokumenta:

- prijavni formular (www.gov.me/odbrana - na link KONKURSI);
- izvod iz matične knjige rođenih;
- uvjerenje o crnogorskom državljanstvu;
- biografija (CV);
- neovjerene kopije svih svjedočanstava;
- ukoliko posjeduje, uvjerenja o znanju engleskog jezika.

Troškovi četvorogodišnjeg školovanja, smještaja, ishrane i avionskog prevoza su obezbijeđeni, a kandidat je obavezan da se nakon završetka akademije zaposli u Vojsci Crne Gore.

Ministarstvo odbrane će organizovati eliminatorno testiranje iz engleskog jezika za prijavljene kandidate, dok će za kandidate koji ispune sve predviđene uslove konkursa organizovati polaganje zvaničnih testova engleskog jezika u ovlaštenim centrima u regionu. Nakon procesa selekcije, Ministarstvo odbrane će predložiti američkim akademijama prijem kandidata, o čemu će konačno odlučiti njihovi odbori za prijem.

Za sve primljene studente biće organizovan program učenja engleskog jezika i kulture prije početka nastave. Smještaj i hrana su obezbijeđeni na akademijama. Program obično počinje desetak dana prije početka nastave, koji je predviđen za 1. jul 2009. godine.

Više informacija o neophodnom nivou znanja i testovima engleskog jezika možete naći na www.act.org, www.collegeboard.com, www.toefl.org, a o Vojnoj akademiji u Vestpointu na www.usma.edu i Pomorskoj akademiji u Anapolisu na www.usna.edu.

Konkurs za prijem kandidata je otvoren do 30. novembra 2008. godine, a prijavnu dokumentaciju slati na adresu:

Ministarstvo odbrane, Jovana Tomaševića 29, 81000 Podgorica, sa naznakom za Konkurs za prijem na američke akademije

Više informacija možete dobiti putem e-mail-a: m.cedo@cg.yu ili putem telefona 020 224 626, radnim danima od 9:00 do 16:00 sati.

ENGLISH

ORGANIZACIJA

PRESS CENTAR

BIBLIOTEKA

MULTIMEDIJA

NASLOVNA STRANA

KABINET

MINISTAR

ORGANIZACIJA

PITAJTE MINISTRA

KONTAKT

LINKOVI

VLADA
POČETNA STRANA

Najava: Ministar odbrane Boro Vučinić boravi u Grčkoj

Ministar odbrane **Boro Vučinić** prisustvovaće obilježavanju grčkog državnog praznika povodom ulaska Grčke u Drugi svjetski rat, 27. i 28. oktobra 2008. godine. Ministar Vučinić će danas biti gost na svečanoj večeri čiji je domaćin Predsjednik Republike Grčke **Karolos Papuljas**, dok će sutra prisustvovati vojnoj paradi koja će se održati u Solunu... [Opširnije](#)

Ministarstvo odbrane 27.10.2008 16:59

Najava: V.d. načelnika Generalštaba VCG viceadmiral Dragan Samardžić boravi u posjeti SAD

Tokom posjete Pentagonu, viceadmiral **Samardžić** sastaje se sa načelnikom Združenog Generalštaba Američke vojske admiralom **Majk Mulenom**, komandantom Nacionalne garde SAD generalom **Stivenom Blamom** i komandantom Nacionalne garde države Mejn generalom **Džon Libijem**. Predviđen je i obilazak Nacionalnog univerziteta odbrane i Pomorske vojne akademije u Anapolisu... [Opširnije](#)

Ministarstvo odbrane 27.10.2008 16:24

Najava: Početak realizacije glavnog DSSR Projekta

Početak realizacije glavnog DSSR Projekta (Reforma sektora odbrane), koji realizuju nordijske i baltičke zemlje i Crna Gora, biće obilježen sastankom 28. oktobra 2008. godine, sa početkom u 11 sati, u hotelu "City" u Podgorici. Tom prilikom, o projektu će govoriti pomoćnik ministra odbrane **Rifat Kosovac**, direktor Uprave za kadrove **Svetlana Vuković**, predstavnik Ministarstva odbrane Norveške **Kirsti Klebo**, predstavnik Ministarstva odbrane Danske **Kurt Refsgard** i predstavnik DSSR Projekta **Morten Rinigheim**... [Opširnije](#)

Ministarstvo odbrane 27.10.2008 15:18

Saopštenje: Realizovana obuka pripadnika Brigade za specijalne operacije na brzim vodama

Pripadnici Planinskog bataljona i Čete za mirovne operacije iz sastava Brigade za specijalne operacije Vojske Crne Gore, poslednju sedmicu, realizuju obuku u specifičnim uslovima na vodi. Obuka je realizovana na rijeci Zeti, na dionici od Spuža do Rogamskog mosta, u Vranjskim njivama... [Opširnije](#)

Ministarstvo odbrane 24.10.2008 17:35

Bukurešt: Ministar odbrane Boro Vučinić sastao se sa rumunskim kolegom Teodorom Meleškianuom

Tom prilikom, ministar Vučinić upoznao je sagovornika sa aktuelnim procesom reforme crnogorskog sistema odbrane i izgradnjom nove Vojske Crne Gore. Takođe, susret je bio prilika da predstavi jasno opredjeljenje Crne Gore ka što skorijem uključivanju u evrotlantske bezbjednosne strukture, kao i ostvarenju napredak na tom putu. Crnogorski ministar odbrane saopštio je da je za Crnu Goru veoma značajno dalje intenziviranje regionalne saradnje na prostoru Jugoistočne Evrope, a prije svega kroz različite inicijative i procese saradnje u oblasti odbrane i bezbjednosti... [Opširnije](#)

Ministarstvo odbrane 23.10.2008 16:21

Najava: Obuka pripadnika Brigade za specijalne operacije na rijeci Zeti

PRETRAŽI

Prijavite se na našu mailing listu!

vaš e-mail

PREJAVI ME

[OGLAS](#)

KONKURSI

ZAKONSKA REGULATIVA

STRATEŠKA
DOKUMENTA

PARTNERSTVO ZA MIR

VOJSKA REPUBLIKE CRNE
GORE

INTERVJUI

PARTNER

FOTO GALERIJA

AUDIO GALERIJA

AUDIO ZAPIS

Izjava ministra odbrane Republike Crne Gore Boro Vučinića

nakon predaje Prezentacionog dokumenta i potpisivanja Sporazuma o bezbjednosti informacija NATO i Vlade Crne Gore

www.vlada.cg.yu